

Waardevol Tiel

WERKGROEP VOOR CULTUURHISTORIE EN LEEFOMGEVING
UITGAVE OKTOBER 2023 NO. 9

WAARDEVOL TIEL

voortzetting van
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
John van Mil
De Kranshof 86
4005 DC Tiel
john@vanmil-tiel.nl
06-53757004

Penningmeester:
Ronald van Lith
Wadenoyenlaan 279
4006 AD Tiel
rhvanlith@gmail.com
contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081
t.n.v.

“WAARDEVOL TIEL”
werkgr cultuurhistorie/leef-
omg. te Tiel
BIC : INGBNL2A

Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

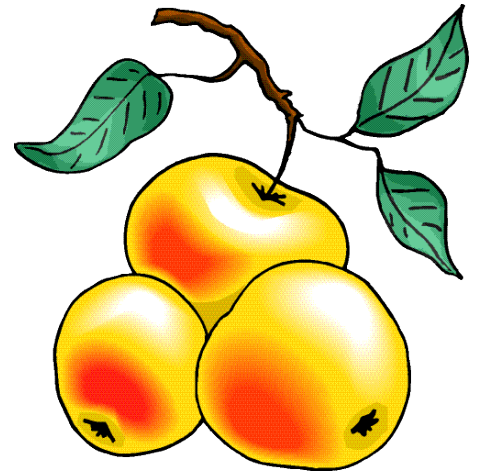
Oude Weeshuis

Toch al wel een jaar of tien hebben mensen van onze werkgroep, waaronder zelfs ook nog Huub van Heiningen, aangedrongen op bouwkundig onderhoud van het als rijksmonument geldende Oude Weeshuis aan het Hoogeinde.

Er werd toen toch wat aan het schilderwerk gedaan en Huub stelde in de vergadering, die in zijn tegenover het weeshuis gelegen huiskamer werd gehouden, voor om die gelegenheid te baat te nemen om ook de oorspronkelijke beeldjes van de weesjongen en het weesmeisje weer op de uitstekende latei boven de hoofdingang te plaatsen. Daar hadden zij immers jarenlang gestaan.

In de tijd dat het weeshuis nog volop als zodanig fungeerde, waren die beeldjes van hout. Maar aangetast door de elementen werden de beeldjes vervangen door exemplaren van gietijzer. Daar had de tot grote welstand opgeklimmen voormalige weesjongen, Gijsbert Stout, voor gezorgd. Die bezat een fabriek in landbouwmachines en een ijzergieterij aan het Fabriekslaantje. Bij de ingebruikneming van het nieuwe weeshuis aan de Achterstraat en de verkoop van het oude gebouw, werden de beeldjes verwijderd en naar de Achterstraat verhuisd. Daar stonden zij tot voor enkele jaren te pronken in de hal. Maar toen ook dat gebouw werd verkocht, verhuisden de weeskinderen naar de hal van het Regionaal Archief. En daar staan zij nu nog.

Het idee van Huub leek ons wel wat, maar de toch nogal wrakke staat van het oude weeshuis, verborgen onder nieuw schilderwerk, leek ons niet geschikt meer om die loodzware beeldjes veilig te kunnen dragen. Wij zagen er toen dus maar

van af. Maar het idee liet ons niet helemaal los. En toen er nieuwe wetgeving kwam voor een stringenter manier van monumentenbehoud, waarbij wettelijke dwang kon worden uitgeoefend, zagen wij toch mogelijkheden. Het idee was om driedimensionale kopieën te laten printen van de beeldjes in een wat lichtere materiaal soort dan gietijzer en deze te zijner tijd aan de pandeigenaar aan te bieden om, als sluitstuk van de restauratie, boven de ingang te plaatsen. Want over een ophanden zijnde restauratie waren wij optimistisch. Daar had de gemeente, wellicht mede op ons herhaalde aandringen, de nodige stappen al voor genomen. We gingen daarom eens serieus aan de slag met het idee. En ja, met de 3 D printtechniek zouden exacte kopieën gemaakt kunnen worden. Maar de kosten vielen zo schrikbarend hoog uit dat we niet konden geloven daar een sponsor voor te kunnen vinden. En bovendien zouden de beeldjes ook nog beschilderd moeten worden en stormvast op de latei geplaatst. En zou de pandeigenaar wel mee willen werken? Dat was een Brabantse ondernemer, die het had verbouwd tot zes appartementen voor Oost Europese werknemers. Met deze persoon bleek de communicatie met de gemeente moeizaam te verlopen. Hij verzette zich tegen het door de gemeente en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de RCE, verlangde onderhoudswerk aan zijn pand. Dat liep uit op een rechtszaak die, met de vernieuwde monumentenwet in de hand, door de gemeente werd gewonnen. Daarna gebeurde er lange tijd niets, althans niets zichtbaars aan het pand. Wel had de eigenaar blijkbaar een onderhoudsplan laten maken, waarop de deskundig ambtenaar van de RCE had gereageerd. In diens rapport werd gesteld dat het schilderwerk van de gevel in een andere kleur zou moeten dan de eigenaar voorstond en er, behalve aan de voorgevel, ook restauratiewerk diende te worden verricht aan meerdere onderdelen van het gebouw, met name aan de achterzijde. Waarschijnlijk werden die adviezen in het restauratieplan overgenomen, want wij vernamen van de stadsbouwmeester dat vergunning was verleend. Op onze vraag aan hem of daarin ook was bepaald dat het eertijds omgevallen smeedijzeren hek bij de voordeur weer terug moest komen, kon hij ons gerust stellen. En toen stonden er in augustus van dit jaar opeens stijgers voor de gevel. Het afgebrokkelde metselwerk en de afsmeerlaag werden hersteld en de muren wit geschilderd. Wit!!! We waren geschokt, even maar, want het bleek slechts de voorstrijk te zijn. De toplaat werd een klassieke grijstint, zeer passend bij de stijl van het gebouw, dat er prachtig begon uit te zien. Ging het nu dus helemaal goed komen? Maar niet dus: onze bouwkundig specialist, Bert van Setten, heeft de omgevingsvergunning eens opgevraagd en contact gehad met de ambtenaar van de RCE. Deze bleek grote twijfels te hebben over de kwaliteit van het werk, doordat de eigenaar zich niet hield aan de voorwaarden van de vergunning, geen degelijk werkplan had en er ook geen logische werkvolgorde op na hield. Daardoor kon geen controle van het werk plaatsvinden. Hetgeen reden voor de dienst was haar handen van het project af te trekken. Zij adviseerde als laatste een externe deskundige erbij te betrekken om de werkzaamheden te volgen. De conclusie van deze is dat de restauratie niet wordt uitgevoerd volgens de vergunning en evenmin door een vereist gecertificeerd restauratiebedrijf. Het afsmeerwerk en de nieuwe verflaag gelden vooral als een vorm van symtoombestrijding, wanneer de onderliggend

oorzaak, intredend vocht, niet eerst wordt bestreden.

De conclusie valt dus te trekken dat het gevelwerk, dat er nu zo netjes uitziet, over enkele jaren weer even troosteloos zal ogen als voorheen. En dat terwijl onze enthousiaste secretaris, John van Mil, al weer aan het rekenen was gegaan met een wat gunstigere prijs voor 3D geprinte beeldjes. Dus toch nog maar weer even wachten, John.

Bestuurswijziging

De vergadering van 21 september gold, zoals tevoren aangekondigd, tevens als Algemene Ledenvergadering wegens noodzakelijke mutaties in het bestuur van Waardevol Tiel. Zo werden Jan van Doesburg, Ton Schiltmans, Peter Schipper en Bert van Setten als bestuursleden zonder portefeuille aan het bestuursteam toegevoegd. Nancy Hageman trad om persoonlijke omstandigheden af als secretaris. We moesten haar ook al langere tijd missen op onze bijeenkomsten, wat wij erg jammer vonden. Als jongedame te midden van ouder wordende heren bracht zij toch een stukje jeugdigheid in onze inmiddels vijftig jaar oude club. Wij hopen dan ook dat Nancy toch af en toe nog eens bij de vergaderingen aanschuift.

Ter completering van het dagelijks bestuur werd John van Mil benoemd als opvolger van Nancy.

Veilingklok

In de septemberuitgave van ons maandblad spraken wij nog onze ongerustheid uit over het onverwachts wegnemen van de veilingklok uit het te slopen gebouw van de voormalige fruitveiling Tiel&Omstreken en vooral ook wat er gebeurd was met de bijbehoren elektronica. Voor het behoud en veiligstellen van deze attributen hadden John van Mil en Bert van Setten zich nogal ingespannen, maar plotseling was, zonder vooroverleg, de klok weggenomen en wisten we niet of ook de ziel van de klok, zijnde de elektronica en het modem, eveneens op kundige wijze waren gedemonteerd. Maar we kunnen gerust zijn: beide zijn, na bemiddeling door Peter Schipper, opgeslagen in de Latensteinse fabriekshal van Reuvers. De heer Reuvers, die de Tielse historie een warm hart toedraagt, heeft ook al meerdere objecten belangeloos voor ons in opslag genomen.

Jodenstraatje

In een voormalige kapperswinkel in het Jodenstraatje wordt al geruime tijd verbouwingwerk uitgevoerd. Dat pand heeft een historische uitstraling met haar fraaie voorgevel en een mansarde dak van Oudhollandse dakpannen en nog zo'n ouderwets dakraampje. Terecht dan ook dat het ingeschreven staat op de lijst van gemeentelijke monumenten. Wij schrokken er daarom van dat de dakpannen opeens verdwenen waren en vervangen door een soort van groen geschilderde metalen profielplaten, lijkend op de profielen waarmee hele distributiemagazijnen worden opgebouwd. Hoe was dat mogelijk? Wie had zoiets goed kunnen keuren? Niemand dus,

bleek op onze navraag bij de gemeente, want er was geen vergunning voor aangevraagd. Dan moest er dus, vonden wij, gehandhaafd worden. Daar waren wij zeer stellig in, want bij andere illegale verandering aan een monumentaal pand in de Oliemolensteeg, waren wij meerdere malen door de handhavers teleurgesteld. Maar nu zouden we er de tanden inzetten en niet meer los laten, namen wij ons voor. Sommigen onder ons waren dan ook hels doordat de met de zaak belaste ambtenaar had opgemerkt dat ‘eerst zou worden bekeken of de verbouwing gelegaliseerd kon worden’. Wat een standaard procedure is die bij elke illegale bouw aan de orde dient te komen. Niets aan de hand dus, want legalisering was bij deze ingrijpende verandering zeker niet aan de orde en het pannendak moest terug.

De jonge bouwvakker, die het pand voor eigen bewoning opknapte, werd gevraagd op de zitting van de monumentecommissie waarom hij geen vergunning had aangevraagd. Dat was niet nodig, had de verkopende makelaar hem verteld. Want de monumentale status zou volgens deze uitsluitend de voorgevel betreffen. Maar in ieder geval ging hij een degelijke vergunningaanvraag doen, waarin het pannendak weer in ere zou worden hersteld.

De stadsbouwmeester wees hem er bovendien nog op dat het houten dakbeschot onder de metalen platen zou gaan rotten door vorming van condensvocht aan de onderzijde van de platen. Het was dus ook in zijn eigen belang dat de eigenaar de pannen zou terugleggen. Wij zijn benieuwd naar de resultaten.

Volgende vergadering: 19 oktober 2023.

Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32

Vergaderingen 2023

donderdag 16 november

donderdag 21 december

Agenda voor de vergadering van Waardevol Tiel op 19 oktober 2023

Opening

1 Notulen 21 september 2023.

2 Mededelingen en ingekomen stukken.

3 Vaststellen extra agendapunten.

4 Afspraken en actiepunten.

5 Document John en Ton: Is Waardevol Tiel toe aan een nieuwe overlegstructuur?

6 Omgevingswet.

7 Concept ‘Buitenwonen’ toegepast langs Ophemertsedijk-Inundatiedijk Zuid.

8 Lijst waardevolle bomen.

9 Nieuw voorstel folder.

10 Wat verder ter tafel komt.

11 Rondvraag.

12 Sluiting.